

**Likumprojekta „Grozījumi Obligāto eksemplāru likumā”
sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)**

Tiesību akta projekta anotācijas kopsavilkums	
Mērķis, risinājums un projekta spēkā stāšanās laiks (500 zīmes bez atstarpēm)	Likumprojekta „Grozījumi Obligāto eksemplāru likumā” (turpmāk – Likumprojekts) mērķis ir nodrošināt obligāto eksemplāru piegādātāju Obligāto eksemplāru likumā (turpmāk – Likums) uzlikto pienākumu izpildi, kā arī atturēt personas no pārkāpumu izdarīšanas obligāto eksemplāru piegādāšanas jomā. Likumprojekts paredz administratīvos pārkāpumus un sodus par tiem, kā arī kompetenci sodu piemērošanā. Likumprojekts stāsies spēkā vienlaikus ar Administratīvās atbildības likumu 2020.gada 1.janvārī.

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība		
1.	Pamatojums	Likumprojekts izstrādāts, pamatojoties uz Ministru kabineta 2014.gada 22.aprīļa sēdes protokollēmuma (prot. Nr.24 26.§) „Informatīvais ziņojums „Nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēma”” 3.punktu un Ministru kabineta 2018.gada 18.decembra sēdes protokollēmuma (prot. Nr.60 98.§) „Informatīvais ziņojums „Nozaru administratīvo pārkāpumu kodifikācijas ieviešanas sistēmas īstenošana”” 2.punktu.
2.	Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	<p>Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk – Kodekss) 201.⁶ panta „Izlaidumdatu nepublicēšana un obligāto eksemplāru nenosūtīšana”:</p> <p>1) pirmajā daļā noteikts, ka par likumā noteikto izlaidumdatu nepublicēšanu uzliek naudas sodu līdz trīsdesmit pieciem <i>euro</i>;</p> <p>2) otrajā daļā noteikts, ka par normatīvajos aktos noteikto poligrāfisko un citu publiski izplatāmo izdevumu obligāto eksemplāru nenosūtīšanu, kā arī noteiktās nosūtīšanas kārtības pārkāpumiem uzliek naudas sodu līdz divsimt astoņdesmit <i>euro</i>.</p>

Atbilstoši Kodeksa 213.pantā noteiktajam pārkāpumu lietas par Kodeksa 201.⁶ pantā noteiktajiem administratīvo pārkāpumu sastāviem izskata un sodus par attiecīgajiem administratīvajiem pārkāpumiem piemēro rajonu (pilsētu) tiesu tiesneši. Par Kodeksa 201.⁶ panta pirmajā daļā noteiktajiem administratīvajiem pārkāpumiem administratīvo pārkāpumu protokolus sastāda Valsts policija, savukārt par Kodeksa 201.⁶ panta otrajā daļā noteiktajiem administratīvajiem pārkāpumiem protokolu par obligāto eksemplāru nepiegādāšanu, kā arī par noteiktās obligāto eksemplāru piegādes kārtības pārkāpumiem sastāda Latvijas Nacionālās bibliotēkas (turpmāk – Bibliotēka) direktors vai viņa pilnvarota persona.

Likumprojekta izstrāde nepieciešama, lai risinātu jautājumu, kas saistīts ar Kodeksa aizstāšanu ar Administratīvās atbildības likumu. Proti, plānots, ka Kodekss, ieskaitot tā Sevišķajā daļā paredzētos administratīvo pārkāpumu sastāvus, zaudēs juridisko spēku no 2020.gada 1.janvāra, bet tā vietā stāsies spēkā pavisam jauns Administratīvās atbildības likums. Salīdzinot Kodeksa regulējumu ar Administratīvās atbildības likumu un tā izstrādes materiāliem, secināms, ka gan Administratīvās atbildības likuma, gan administratīvo pārkāpumu sastāvu, tostarp Likumprojektā ietvertu, iztulkošanā un piemērošanā, būtiski mainīta izpratne par administratīvās atbildības pamatu un administratīvo pārkāpumu procesu. Atbilstoši Ministru kabineta 2013.gada 4.februāra rīkojuma Nr.38 „Par Administratīvo sodu sistēmas attīstības koncepciju” 1.punktam atbalstīta Administratīvo sodu sistēmas koncepcijas (turpmāk – Koncepcija) kopsavilkumā ietvertie risinājumi. No Koncepcijas kopsavilkuma un informatīvās daļas izriet, ka atšķirībā no Kodeksa, kas bija

pārmantots no padomju (sociālistiskajām) tiesībām, Administratīvās atbildības likums pēc būtības (tostarp materiālo administratīvo pārkāpumu tiesību (dekodifikācijas) un procesuālo tiesību ziņā) ir tuvs Vācijas un Francijas tiesību sistēmās pastāvošajam regulējumam un tiesību izpratnei, kas vienlaikus ir visradnieciskākā Latvijas Republikas, kā romāņu-ģermāņu, tiesību sistēmai. Tas, atšķirībā no Kodeksa, pilnveido administratīvās atbildības pamatu un padara taisnīgāku personas vainīguma konstatēšanu, pēc būtības izslēdzot gadījumus, kad persona var tikt atzīta par vainīgu un sodīta, aprobežojoties tikai ar mehānisku (tostarp Likumprojektā paredzēto) administratīvo pārkāpumu sastāvu pierādīšanu, bez pierādīto lietas faktisko apstākļu objektīvas novērtēšanas.

Minētais izriet arī no Administratīvās atbildības likuma satura, proti, Administratīvās atbildības likuma 5.panta pirmā daļa paredz, ka administratīvais pārkāpums ir personas prettiesiska, vainojama rīcība (darbība vai bezdarbība), par kuru likumā vai pašvaldību saistošajos noteikumos paredzēta administratīvā atbildība. Atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 5.panta otrajai daļai, par administratīvo pārkāpumu nav atzīstama personas rīcība (darbība vai bezdarbība), kurai ir administratīvā pārkāpuma pazīmes, bet kura izdarīta vai pieļauta apstākļos, kas izslēdz administratīvo atbildību. Saskaņā ar Administratīvās atbildības likuma 10.panta pirmo daļu administratīvo atbildību izslēdzošie apstākļi, kaut arī šajos apstākļos izdarītās darbības atbilst administratīvā pārkāpuma sastāva pazīmēm, ir galējā nepieciešamība, nepieciešamā aizstāvēšanās, personas aizturēšana, radot tai kaitējumu, un attaisnojams profesionālais risks. Latvijas

tiesību sistēmā administratīvās atbildības regulējums ir daļa no sodu tiesībām kā plašākas tiesību nozares. Daudzi administratīvās atbildības institūti ir radniecīgi krimināltiesībām. Tādēļ administratīvās atbildības piemērošanā jāievēro ne tikai vispārējie sodu tiesību principi (piemēram, dubultās sodīšanas aizliegums, likuma atpakaļejošā spēka aizliegums u.c.), bet arī krimināltiesību teorijas nostādnes. Administratīvo pārkāpumu tiesībās var izmantot krimināltiesību teorijā izstrādāto mācību par noziedzīga nodarījuma sastāvu. Atbilstoši šai mācībai nodarījuma sastāvu veido objekts, objektīvā puse, subjekts un subjektīvā puse. (*J.Briede, E.Danovskis, A.Kovaļevska. Administratīvās tiesības. Mācību grāmata. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2016, 204., 214.lpp.*)

No minētā izriet, ka Administratīvās atbildības likumā, atšķirībā no Kodeksa, skaidri izdalīta Vācijas un citām romāņu-ģermāņu tiesību sistēmām, piemēram, Austrijai, Šveicei, Itālijai, Spānijai, Portugālei, Norvēģijai un Somijai raksturīgā nodarījuma trīspakāpju struktūra, proti: 1) administratīvā pārkāpuma sastāvs, ko veido objekts, objektīvā puse, subjekts, subjektīvā puse; 2) prettiesiskums (jeb administratīvo atbildību (prettiesiskumu) izslēdzošu apstākļu neesamība); 3) vaina (jeb vainojamība – kas papildus personas vainai nodoma vai neuzmanības formā, rada nepieciešamību un iespēju novērtēt, vai personai saprātīgi bija iespēja rīkoties tiesiski, bet persona to nedarīja), proti, vai nav vainu izslēdzošu apstākļu, piemēram, saprātīgi nenovēršama maldība aizliegumā vai saprātīgi nenovēršama maldība par savas rīcības tiesiskumu, personas godīga kļūda, preču piegādes nepārvarams nokavējums, saprātīgi neparedzami vai nenovēršami ceļu satiksmes traucējumi, iestāžu vai personu nepieejamība,

iespējami cietušā labprātīga piekrišana kaitējuma nodarīšanai savām interesēm, personas vecuma vai veselības stāvokļa izraisīti no nepieskaitāmības atšķirīgi personas gribu ietekmējoši fizioloģiski vai psiholoģiski stāvokļi (piemēram, saprātīgi nepārvaramas bailes, fobijas) vai citi šādi apstākļi, kuri konkrētās lietas apstākļos personai saprātīgi liedza tiesisku rīcību. (*Rozenbergs J. Vainas institūts krimināltiesībās un tā nozīme noziedzīgu nodarījumu kvalifikācijā. Promocijas darbs. 2012. Pieejams: <https://dspace.lu.lv/dspace/handle/7/5122>, Māris Leja. Krimināltiesību aktuālie jautājumi Latvijā, Austrijā, Šveicē, Vācijā. Noziedzīga nodarījuma uzbūve; cēloņsakarība; vaina; krimināltiesību normu interpretācija un spēks laikā. I daļa. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2019, 56-65.lpp.)*

Tādējādi, lai personu atzītu par vainīgu Likumprojektā paredzēto pārkāpumu izdarīšanā, atšķirībā no Kodeksa, pēc administratīvā pārkāpuma sastāva un administratīvo atbildību (jeb prettiesiskumu) izslēdzošu apstākļu neesamības konstatēšanas, no lietā esošo attiecināmo, pieļaujamo, ticamo un pietiekamo pierādījumu kopuma jāsecina, ka lietas faktiskajos apstākļos personai nebija vainīgumu izslēdzošu apstākļu. Tādējādi tiesību piemērotājiem, tostarp Bibliotēkai Likumprojekta piemērošanā, ir ievērojami plašākas iespējas katra individuālā gadījuma novērtēšanā un taisnīgāka un saprātīgāka risinājuma izvēlē, salīdzinot ar no padomju (sociālistiskajām) tiesībām pārmantoto Kodeksu. Vienlaikus personām, kuras var tikt sauktas pie administratīvās atbildības, Likumprojektā ietvertu sodošo normu piemērošana vairāk nav neelastīga un mehāniska, un, salīdzinot ar Kodeksu, Administratīvās atbildības likumā tiek garantēts ievērojami augstāks tiesiskuma un

		<p>taisnīguma standarts katrā konkrētajā gadījumā.</p> <p>Kodeksa 201.⁶ panta pirmās daļas administratīvo pārkāpumu sastāvs izriet no likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 18.panta, kas nosaka izlaidumdatu publicēšanu katra preses izdevuma laidienā. Par Kodeksa 201.⁶ panta pirmās daļas pārkāpumiem kopš 2010.gada personas nav sauktas pie administratīvās atbildības. Pienākums izvietot izlaidumdatus preses izdevumos noteikts likuma „Par presi un citiem masu informācijas līdzekļiem” 18.pantā. Izlaidumdatu publicēšanas pienākums attiecināts uz preses izdevumiem. Ņemot vērā, ka pienākums izvietot izlaidumdatus attiecināts tikai uz konkrētu masu saziņas līdzekļu veidu – preses izdevumiem, mediju konverģences (ar tehnoloģiju attīstību saistīti procesi, kā rezultātā tiek ietekmēta mediju industrija, redakciju struktūra, satura žanri un žurnālistikas pieejas) apstākļos Kodeksa 201.⁶ panta pirmās daļas administratīvā pārkāpuma sastāvu attiecībā uz preses izdevumiem nevar uzskatīt par aktuālu un samērīgu. Tāpat, ievērojot mediju konverģences ceļā notiekošās izmaiņas mediju patēriņa paradumos, nevar uzskatīt, ka izlaidumdatu neizvietošanas sekas preses izdevumā ir būtiskas, tādēļ administratīvās atbildības saglabāšana par izlaidumdatu neizvietošanu preses izdevumā nav uzskatāma par patiesi aktuālu. Proti, Likumprojektā nav pārņemts 201.⁶ panta pirmajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma sastāvs.</p> <p>Administratīvās atbildības saglabāšana par Kodeksa 201.⁶ panta otrajā daļā paredzēto administratīvo pārkāpumu Kultūras ministrijas un kompetentās institūcijas – Bibliotēkas ieskatā ir nepieciešama kā Likumā noteikto</p>
--	--	---

pienākumu piespiedu izpildes mehānisms, kas piemērojams tikai kā galējais līdzeklis, ja valsts pārvaldē pastāvošā vispārējā tiesību principa „konsultē vispirms” piemērošana nav saprātīgi iespējama vai nav panākusi personas turpmākās rīcības tiesiskumu (tostarp administratīvā pārkāpuma izdarīšanas rezultātā radīto kaitīgo seku novēršanu, ja tādas iestājušās). Kodeksa 201.⁶ panta otrajā daļā paredzētajām darbībām konstatējams kaitīgums, kas izpaužas kā kaitējuma nodarīšana vai kaitējuma nodarīšanas draudi ar Likumu aizsargātajām interesēm uz nacionālā kultūras mantojuma nodrošināšanu visu Latvijas iespieddarbu, nekonvencionālās jeb „pelēkās literatūras”, elektronisku izdevumu un tiešsaistes publikāciju – pastāvīgas saglabāšanas, apstrādes un publiskas izmantošanas jomā (Likuma 2.panta pirmā daļa). Ar Kodeksa 201.⁶ panta otrajā daļā paredzētajām darbībām tiek apgrūtināta nacionālā kultūras mantojuma pilnvērtīga saglabāšana, ko saskaņā ar Likumu veic Bibliotēka. Kodeksa 201.⁶ panta otrajā daļā paredzētās darbības atzīstamas par administratīvi sodāmām attiecībā uz obligāto eksemplāru neiesniegšanu, kā arī iesniegšanas kārtības pārkāpumiem, ņemot vērā nodarījuma kaitīgumu ar Likumu aizsargātajām interesēm, un šo interešu aktualitāti. Par Kodeksa 201.⁶ panta otrajā daļā paredzētajām darbībām personas pie administratīvās atbildības ir sauktas skaitliski maz, kas pamatā norāda uz vispārējā tiesību principa „konsultē vispirms” efektivitāti likumpārkāpumu novēršanā, tomēr, lai izvairītos no šī vispārējā tiesību principa piemērošanas nelabticīgas izmantošanas praksē, par Kodeksa 201.⁶ panta otrajā daļā paredzētajiem darbībām Likumprojektā saglabājama administratīvā atbildība. Administratīvā atbildība, paralēli kriminālatbildībai, ir viens no diviem uz āru vēršiem sodoša rakstura likumpārkāpumu

prevencijas veidiem. Administratīvā atbildība tāpat ir izplatītākais un saaudzējošākais no abiem tiesību institūtiem, kur nereti administratīvo pārkāpumu tiesības kā „mazās krimināltiesības” efektīvi mazina un novērš likumpārkāpumus pirms ar tiem radīts tāds kaitējums, lai par tiem piemērotu kriminālsodu. Tāpat ar Administratīvās atbildības likuma pieņemšanu administratīvo sodu tiesību nozare piedzīvo būtisku transformāciju no izteikti represīvas, neelastīgas uz striktu sabiedrības locekļu sociālekonomisko kontroli vērstas padomju (sociālistisko) tiesību izpratnes un piemērošanas prakses uz Vācijai, Francijai un Latvijai, kā romāņu-ģermāņu tiesību sistēmai, raksturīgu tiesību izpratni un piemērošanas praksi, kas atbilst no dabiskajām tiesībām izrietošiem tiesiskās un demokrātiskās valsts, kā arī humānisma un samērīguma vispārējiem tiesību principiem.

Likuma 9.pantā noteikts, ka obligāto eksemplāru piegādes kārtību kontrolē Bibliotēka. Likuma 10.pantā noteikts, ka par Likuma neievērošanu vainīgās personas saucamas pie atbildības Kodeksā noteiktajā kārtībā. Protokolu par obligāto eksemplāru nepiegādāšanu, kā arī par noteiktās obligāto eksemplāru piegādes kārtības pārkāpumiem sastāda Bibliotēkas direktors vai viņa pilnvarota persona.

Likuma mērķis ir nodrošināt nacionālā kultūras mantojuma – visu Latvijas iespaiddarbu, nekonvencionālās jeb „pelēkās literatūras”, elektronisku izdevumu un tiešsaistes publikāciju – pastāvīgu saglabāšanu, apstrādi un publisku izmantošanu. Saskaņā ar likuma „Par Latvijas Nacionālo bibliotēku” 4.panta pirmo daļu Bibliotēkai ir tiesības saņemt Latvijas teritorijā iznākušo iespaiddarbu un Latvijas

		<p>Republikas izdevēju iespieddarbu piecus obligātos bezmaksas eksemplārus neatkarīgi no to iespiešanas vietas. Latvijas Republikas izdevējiem jānodrošina obligāto eksemplāru iedalīšana Bibliotēkas krājumu komplektēšanai.</p> <p>Saskaņā ar Eiropas Padomes Vispārējās konvencijas par kultūras mantojuma vērtību sabiedrībai 2.pantu kultūras mantojums ir uzkrātu resursu kopums, kas saņemti mantojumā no pagātnes un kas, neatkarīgi no piederības, indivīdu un sabiedrības uztverē tiek uzskatīti par vērtību, pārliecības, zināšanu, tradīciju atspoguļotājiem un paudējiem. No Latvijas valsts puses sabiedrības vispārējo interešu vārdā Likumā ir noteikts personu rīcības modelis noteiktos apstākļos, kura ievērošana nodrošina kultūras mantojuma saglabāšanu, savukārt pārkāpšana šo saglabāšanu apdraud.</p> <p>Turpmāk neparedzot sodu par obligāto eksemplāru nepiegādāšanu vai par noteiktās obligāto eksemplāru piegādes kārtības pārkāpumiem, zūd iespēja piemērot administratīvo atbildību par Likumprojektā paredzētajiem administratīvajiem pārkāpumiem gadījumos, kad visi iepriekš piemērotie konsultatīvie līdzekļi nav bijuši efektīvi.</p> <p>Bibliotēka uz šo brīdi īsteno šādas aktivitātes, lai saskaņā ar Likumu saņemtu izdevumu obligātos eksemplārus:</p> <ol style="list-style-type: none">1) publicē informāciju par obligātajiem eksemplāriem un to iesniegšanu Bibliotēkas tīmekļvietnē;2) sazinās pa tālruni vai e-pastu ar personām, kuras veic izdevējdarbību un saskaņā ar Likumu nav iesniegušas obligātos eksemplārus;3) sagatavo oficiālas Bibliotēkas brīdinājuma
--	--	---

vēstules, atsaucoties uz Likuma 10.pantu;
4) saskaņā ar Likuma 10.pantu sastāda administratīvā pārkāpuma protokolus.

Bibliotēka 2017.gada janvārī sastādīja divus administratīvā pārkāpuma protokolus par obligāto eksemplāru nepiegādāšanu, kā arī par noteiktās obligāto eksemplāru piegādes kārtības pārkāpumiem. Uzsāktie administratīvo pārkāpumu procesi pabeigti ar administratīvā soda uzlikšanu.

Lai gan pienākums nodrošināt obligāto eksemplāru nosūtīšanu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā pārsvarā attiecināms uz juridiskajām personām, administratīvā atbildība par Kodeksa 201.⁶ panta otrajā daļā paredzēto administratīvo pārkāpumu ir piemērojama arī attiecībā uz fiziskajām personām, ņemot vērā, ka arvien populārāka kļūst pašpublicēšanās, t.i., prakse, ka fiziskas personas par saviem līdzekļiem izdod publikācijas.

Likumprojekta būtība raksturojama ar to, ka Likumprojektā pārņemti Kodeksa 201.⁶ panta otrajā daļā paredzētie administratīvo pārkāpumu sastāvi, Likuma 10.pantu izsakot jaunā redakcijā. Likumprojektā paredzēto administratīvo pārkāpumu subjekti ir piegādātāji un tiražētāji, gadījumos, kad izdevēji ir rakstveidā vienojušies ar tiražētājiem par obligāto eksemplāru piegādi Bibliotēkai, uz kuriem ietekme pēc Likumprojekta spēkā stāšanās saglabāsies tāda pati kā šobrīd atbilstoši Kodeksam. Likumprojektā paredzētos administratīvos pārkāpumus, kas no objektīvās puses izpaužas kā obligāto eksemplāru piegādes kārtības pārkāpšana un obligāto eksemplāru nepiegādāšana, kā ikvienu formāla sastāva administratīvo pārkāpumu, var izdarīt tikai tīši ar tiešu nodomu, proti, ja persona apzinās

savas darbības vai bezdarbības kaitīgumu un to apzināti veikusi vai pieļāvusi. (*Sal. Krimināllikuma 9.panta otro daļu*) Atbilstoši vispārējam tiesību principam „*nullum crimen nulla poena sine culpa*” (jeb, nav nozieguma, nav soda bez vainas), lai arī Administratīvās atbildības likuma 6.pantā, salīdzinot ar Kodeksu, nav minētas vainas (pārkāpuma sastāva subjektīvās puses) formas, vaina kā viena no četrām administratīvā pārkāpuma sastāva pazīmēm turpina pastāvēt, neskaidrojot tās saturu normatīvajos aktos. (*Tieslietu ministrijas 2016.gada 16.maija vēstule Nr.1-11/1939 Latvijas Republikas Saeimas Juridiskās komisijas Krimināltiesību politikas apakškomisijas priekšsēdētājam G.Kūtrim „Par redakcionāliem precizējumiem likumprojektā „Administratīvo pārkāpumu procesa likums” (Nr.16/Lp12))*)

Administratīvās atbildības likuma 25.pantā noteikts, ka administratīvā soda piemērošana neatbrīvo sodīto personu no tā pienākuma izpildīšanas, par kura nepildīšanu piemērots administratīvais sods. Savukārt Administratīvās atbildības likuma 26.panta pirmajā daļā paredzēts, ka atsevišķs ilgstošs administratīvais pārkāpums ir nepārtraukta viena administratīvā pārkāpuma realizēšana (darbība vai bezdarbība), kas saistīta ar tai sekojošu ilgstošu likumā noteikto pienākumu neizpildīšanu. Atsevišķs ilgstošs administratīvais pārkāpums ir uzskatāms par pabeigtu ar administratīvā soda piemērošanas brīdi. Atbilstoši Administratīvās atbildības likuma 26.panta otrajai daļai, ja par administratīvo pārkāpumu ir piemērots administratīvais sods, taču administratīvais pārkāpums turpinās un netiek pārtraukts, administratīvo sodu par administratīvā pārkāpuma turpināšanu piemēro pēc tam, kad ir pagājis saprātīgs laiks administratīvā pārkāpuma pārtraukšanai. Administratīvās

atbildības likuma 25.pantā paredzētais pēc būtības nozīmē, ka administratīvā atbildība nav legāls instruments kā ar soda izciešanu tiesiski „atpirkties” no turpmākas tiesiskas rīcības. Vienlaikus no šīs tiesību normas izriet, ka administratīvās atbildības piemērošana nav primārais, bet pēdējais likumpārkāpumu novēršanas līdzeklis, kad visi citi, vairāk personas saudzējoši tiesību institūti nav panākuši personas tiesisku rīcību. No Administratīvās atbildības likuma 26.panta otrās daļas pirmšķietami var nepamatoti secināt, ka ar šo regulējumu tiek pārkāpts *ne bis in idem* princips, jeb dubultās sodīšanas nepieļaujamības princips, no kura izriet absolūts aizliegums sodīt vairāk par vienu reizi par vienu un to pašu nodarījumu. (*Sal. Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 7.protokola 4.pantu*) Tomēr, kā atzīts uz Administratīvās atbildības likuma 26.panta otro daļu attiecināmajā tiesību doktrīnā, Latvijas, kā arī Vācijas un Šveices tiesību sistēmā tiek uzskatīts, ka pēc notiesājoša sprieduma netiek turpināts iepriekšējais nodarījums, bet gan uzsākts jauns nodarījums. Tā kā notiesājošs spriedums aptver tikai prettiesiskā stāvokļa radīšanu un uzturēšanu par laiku līdz spriedumam, ilgstošā stāvokļa saglabāšana pēc sprieduma vērtējama kā patstāvīgs nodarījums. Nodarījuma vienotība ar notiesāšanu tiek izbeigta un attiecībā uz jauno deliktu *ne bis in idem* princips neattiecas. Tāpēc šādos gadījumos iespējama jauna notiesāšana par nodarījumu, ko neaptver pirmais spriedums. (*Māris Leja. Krimināltiesību aktuālie jautājumi Latvijā, Austrijā, Šveicē, Vācijā. Noziedzīga nodarījuma uzbūve; cēloņsakarība; vaina; krimināltiesību normu interpretācija un spēks laikā. I daļa. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2019, 800.lpp.*) Minētā tiesību doktrīnas atziņa attiecināma arī uz Likumprojektā ietvertajiem administratīvajiem pārkāpumiem un

Administratīvās atbildības likumu kopumā, ņemot vērā, ka Administratīvās atbildības likuma 26.panta pirmās daļas teikums tiešā tekstā noteic, ka atsevišķs ilgstošs administratīvais pārkāpums ir uzskatāms par pabeigtu [ne vēlāk kā] ar administratīvā soda piemērošanas brīdi.

Attiecībā uz Administratīvās atbildības likuma 26.panta otrajā daļā ietverto vērtējuma jēdzienu „saprātīgs laiks administratīvā pārkāpuma pārtraukšanai” norādāms, ka no likumprojekta „Administratīvo pārkāpumu procesa likums” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma (anotācijas), cik tās saturs atbilst Administratīvās atbildības likumam un vispārējiem tiesību principiem, secināms, ka jēdziens „saprātīgs laiks” ir interpretējams atbilstoši katras nozares normatīvajam regulējumam un specifikai. Amatpersonai, piemērojot administratīvo atbildību, ir jānosaka laika periods, kura ietvaros personai netraucēti tiek dota iespēja pārtraukt administratīvo pārkāpumu un novērst ilgstošā pārkāpuma radītās sekas un apdraudējumu. Piemēram, par nekustamajam īpašumam piegulošas teritorijas neuzturēšanu pienācīgā kārtībā, sodu varētu piemērot tik ilgi, līdz teritorija tiek savesta tādā kārtībā, kādu nosaka attiecināmie normatīvie akti. Katru nākamo sodu var piemērot pēc tam, kad ir notecējis saprātīgs laiks, kurā var, piemēram, atbrīvot teritoriju no sadzīves atkritumiem vai nopļaut zāli. (*Sk. likumprojekta „Administratīvo pārkāpumu procesa likums” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)*) Iepriekšminētā interpretācija vērtējuma jēdzienam „saprātīgs laiks administratīvā pārkāpuma pārtraukšanai” atbilst vispārējiem tiesību principiem *nullum crimen, nulla poena sine culpa* (jeb vainas principam) un *ne bis in idem* (jeb dubultās sodīšanas nepieļaujamības

principam). Tiesību doktrīnā tāpat atzīts, ka jauna notiesāšana, nepārkāpjot vainas principu, ir iespējama, ja konstatēts, ka notiesātais ne vien turpina bezdarbību, bet ir pieņēmis jaunu, no pirmā lēmuma kvalitatīvi atšķirīgu lēmumu, ignorējot pirmo notiesāšanu. Vienreiz notikusī notiesāšana nenozīmē, ka vispārēji krimināli sodāma rīcība nākotnē ir nesodāma. (*Māris Leja. Krimināltiesību aktuālie jautājumi Latvijā, Austrijā, Šveicē, Vācijā. Noziedzīga nodarījuma uzbūve; cēloņsakarība; vaina; krimināltiesību normu interpretācija un spēks laikā. I daļa. – Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2019, 801.lpp.*) Minētā atziņa tieši attiecināma uz Likumprojektu Administratīvās atbildības likuma 26.panta kontekstā.

Likumprojekta 2.pantā noteikta Bibliotēkas kompetence Likumprojektā paredzēto administratīvo pārkāpumu izmeklēšanā un administratīvās atbildības piemērošanā.

Lai nodrošinātu Administratīvās atbildības likuma 13.pantā noteikto, ka administratīvais sods ir ietekmēšanas līdzeklis, kas tiek piemērots administratīvo pārkāpumu izdarījušajai personai, lai aizsargātu sabiedrisko kārtību, atjaunotu taisnīgumu, sodītu par izdarīto pārkāpumu, kā arī atturētu administratīvo pārkāpumu izdarījušo personu un citas personas no turpmākas administratīvo pārkāpumu izdarīšanas, par Likumprojektā paredzētajiem administratīvajiem pārkāpumiem var piemērot vienu no diviem pamatsodiem – brīdinājumu vai naudas sodu. Par obligāto eksemplāru piegādes kārtības pārkāpšanu un obligāto eksemplāru nepiegādāšanu piemērojamā naudas soda maksimālā robeža juridiskām personām paredzēta augstāka nekā fiziskām personām, ņemot vērā, ka juridiskās personas vairākumā gadījumu ir maksāspējīgākas par fiziskām

personām, kas savukārt nozīmē, lai vainīgās juridiskās personas atturētu no turpmākas administratīvo pārkāpumu izdarīšanas, nepieciešams paredzēt iespēju uz tām iedarboties ar lielāku soda mēru. Tādējādi tiek nodrošināta soda praktiska un efektīva iedarbība gan uz fizisko, gan juridisko personu tiesiskās vienlīdzības principa ietvaros.

Likumprojekta 1.pants par Likuma 10.pantā noteiktajiem pārkāpumiem paredz sankciju – brīdinājums. Konceptijas kopsavilkumā norādīts: „Personai, kura administratīvo pārkāpumu izdarījusi pirmo reizi, ir jābūt iespējai vispirms tikt brīdinātai. Minētais soda veids [brīdinājums] ir vērstis uz personas tiesisko apziņu un jaunu pārkāpumu prevenciju, un tas ir piemērojams tādos gadījumos, kad ar administratīvo pārkāpumu nav radīts būtisks kaitējums vai izdarītais pārkāpums ir mazsvarīgs”. Lai gan Konceptijā norādīts, ka administratīvo sodu sistēmā naudas sodam piešķirama primārā soda nozīme, Kultūras ministrijas un Bibliotēkas ieskatā par Likumprojektā paredzētajiem administratīvajiem pārkāpumiem ir ietverama arī brīdinājuma sankcija. Soda piemērošanas vai nepiemērošanas, kā arī soda veida un mēra izvēle ir tiesību piemērotāja kompetencē, tomēr gadījumos, kad nolemts sodīt vainīgo personu, neliela administratīvā pārkāpuma kaitīguma gadījumos nepieciešams paredzēt iespēju vainīgo brīdināt, nevis visos sodīšanas gadījumos piemērot tikai naudas sodu.

Likumprojekta 2.pants paredz Likumu papildināt ar 11.pantu, nosakot, ka administratīvā pārkāpuma procesu par Likuma 10.pantā minētajiem pārkāpumiem veic Bibliotēka.

Likumprojekts nosaka, ka tas stāsies spēkā

		vienlaikus ar Administratīvās atbildības likumu.
3.	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas un publiskas personas kapitālsabiedrības	Kultūras ministrija, Bibliotēka.
4.	Cita informācija	Nav

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu

1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	Likumprojektā noteiktais regulējums attieksies uz: 1) obligāto eksemplāru piegādātājiem un tiražētājiem, ja izdevējs ir rakstveidā vienojies ar tiražētāju par obligāto eksemplāru piegādi Bibliotēkai saskaņā ar Likumu; 2) Bibliotēku un citām bibliotēkām, kuras saskaņā ar Likumu saņem obligātos eksemplārus.
2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz tautsaimniecību un administratīvo slogu	Likumprojekts paredz paplašināt Bibliotēkas funkcijas, nosakot Bibliotēkas kompetenci veikt administratīvā pārkāpuma procesu, tostarp piemērot administratīvos sodus par Likumprojektā paredzētajiem pārkāpumiem. Finansiālā ietekme netiek paredzēta, jo Bibliotēka veiks pienākumus esošā finansējuma ietvaros.
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Likumprojekts šo jomu neskar.
4.	Atbilstības izmaksu monetārs novērtējums	Likumprojekts šo jomu neskar.
5.	Cita informācija	Nav

III. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem

Likumprojekts šo jomu neskar.

IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

Likumprojekts šo jomu neskar.

V. Tiesību akta projekta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām

Likumprojekts šo jomu neskar.

VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes

1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	Likumprojektā paredzētais regulējums ir izvērtēts Kultūras ministrijas izveidotajā darba grupā Likuma izvērtēšanai un nepieciešamo grozījumu izstrādei (apstiprināta ar Kultūras ministrijas 2017.gada 27.jūlija rīkojumu Nr.2.5.-1-174) (turpmāk – Darba grupa), kurā ietilpst bibliotēku un izdevēju pārstāvji. Likumprojekts 2019.gada 27.jūnijā un 2019.gada 24.jūlijā atkārtoti tika nosūtīts Darba grupas locekļiem ar lūgumu sniegt rakstveida viedokli par Likumprojektā ietverto regulējumu.
2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	Likumprojektā paredzētais regulējums tika konceptuāli atbalstīts Darba grupas 2017.gada 3.oktobra sēdē. Likumprojekts 2019.gada 27.jūnijā un 2019.gada 24.jūlijā atkārtoti tika nosūtīts Darba grupas locekļiem ar lūgumu sniegt rakstveida viedokli par Likumprojektā ietverto regulējumu.
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	Likumprojektā paredzētais regulējums tika konceptuāli atbalstīts Darba grupas 2017.gada 3.oktobra sēdē. Papildus 2019.gada 27.jūnijā uzsāktās sabiedrības līdzdalības procedūras ietvaros no Darba grupas locekļiem tika saņemts arī rakstveida viedoklis par Likumprojektā ietverto regulējumu. Rīgas Stradiņa universitātes izdevniecības

pārstāvis, atbalstot Likumprojekta virzību, izteica iebildumus, ka ne Likumprojekts, ne Likumprojekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija) nesatur norādes par to, vai samaksājot sodu, izdevējs tiek atbrīvots no pienākuma nodot obligāto eksemplāru, vai obligātais eksemplārs ir jānodod arī tad, ja administratīvajā pārkāpumā vainīgā persona samaksā sodu, kā arī nesatur norādes, par kādu laika periodu sods tiek piemērots – par katru nenodoto grāmatu, par vienu, trīs vai vairākiem gadiem. Šajā sakarā izteiktas bažas, ka Bibliotēka var rīkoties subjektīvi. Minētie iebildumi tika ņemti vērā, precizējot Likumprojekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumu (anotāciju). Papildus tika izteikts priekšlikums no administratīvās atbildības subjektu skaita izslēgt nekonvencionālās jeb „pelēkās literatūras” izdevējus (bez *International Standard Book Number* grāmatu identifikatoriem), jo viņi sevi neuzskata par izdevējiem un šī iemesla dēļ tos esot grūti izkontrolēt, savukārt paredzēt kā administratīvās atbildības subjektus nekonvencionālās jeb „pelēkās literatūras” izdevējus, kuri saņēmuši *International Standard Book Number* grāmatu identifikatorus, būtu nesamērīgi. Papildus izteikts ieteikums izstrādāt Ministru kabineta noteikumus. Minētais priekšlikums netika ņemts vērā, jo atbilstoši tiesiskās vienlīdzības principam personas subjektīvais vērtējums par savu atbilstību likumā paredzētajam tiesiskajam stāvoklim nav saistošs likumdevējam tiesiskā un demokrātiskā valstī. Savukārt soda veida un mēra samērīguma izvērtējums likuma un tiesību virsvadības principa robežās ir tiesību piemērotāja kompetencē. Vienlaikus, ar likumpamatotajiem aktiem (tostarp Ministru kabineta noteikumiem) tiesiskā

un demokrātiskā valstī netiek reglamentēti likumdevēja ekskluzīvajā kompetencē ietilpstoši jautājumi, jo īpaši tādi, kas saistīti ar krimināltiesiska un kvazi-krimināltiesiska rakstura (tostarp administratīvo pārkāpumu) materiālo un procesuālo tiesību fundamentālie jautājumi, piemēram, administratīvā pārkāpuma sastāva vispārīgā un speciālā subjekta noteikšanas kritēriji.

Biedrība „Latvijas Grāmatizdevēju asociācija” izteica iebildumus par Likumprojekta un Likumprojekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojuma (anotācija) saturu, proti, nav sniegts pamatojums apgalvojumam, kāpēc administratīvā atbildība par obligātā eksemplāra piegādes pienākuma neizpildi ir saaudzējošākais līdzeklis leģitīmā mērķa sasniegšanai. Papildus tika izteikti iebildumi par soda sankcijas maksimālo robežu, norādot, ka tās apmērs, kas sasniedz 1500 *euro*, ir nesamērīgi liels, salīdzinot ar Kodeksa 201.⁶ panta otrās daļas sankcijas maksimālo apmēru 280 *euro* apmērā un pārkāpumu kaitīgumu. Minētie iebildumi tika ņemti vērā, precizējot Likumprojektu un Likumprojekta sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumu (anotāciju).

Biedrības „Latvijas Preses izdevēju asociācija” izteica iebildumus par Likumprojekta saturu, norādot, ka laikrakstus nodrukā vakarā pirms realizācijas, un tos nogādāt Bibliotēkā no attāliem Latvijas reģioniem, pirms to realizācijas uzsākšanas, ir problemātiski. Tāpat minētā biedrība pievienojās biedrības „Latvijas Grāmatizdevēju asociācija” paustajām bažām par Likumprojekta saturu. Minētie iebildumi tika ņemti vērā, precizējot Likumprojekta

		sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumu (anotāciju).
4.	Cita informācija	Nav

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām		
1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	Bibliotēka.
2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru. Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	Likumprojekts paredz paplašināt Bibliotēkas funkcijas, uzliekot pienākumu Bibliotēkai veikt administratīvā pārkāpuma procesu par Likumprojektā paredzētajiem administratīvajiem pārkāpumiem. Likumprojekta izpilde būtiski neietekmē Bibliotēkai pieejamos cilvēkresursus, paredzot atsevišķām tās amatpersonām veikt administratīvo pārkāpumu procesu par Likumprojektā paredzētajiem administratīvajiem pārkāpumiem.
3.	Cita informācija	Nav

Kultūras ministrs

N.Puntulis

Vīza: Valsts sekretāra p.i.

B.Zakevica

Zariņš 67330255
Uldis.Zarins@km.gov.lv

Šmits 67300269
Kaspars.Smits@km.gov.lv

Garda 67716192
Ansis.Garda@lnb.lv